

IRINA-VASILICA KINCSES

**VALENȚELE FORMATIVE ALE METODELOR
INTERACTIVE**

*POSIBILITĂȚI DE UTILIZARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PRIMAR*

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KINCSES, IRINA-VASILICA**

**Valențele formative ale metodelor interactive :
posibilități de utilizare în învățământul primar / Irina-
Vasilica Kincses.** - Bacău : Rovimed Publishers, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-583-832-1

37

Copyright©Irina-Vasilica Kincses

2019©Rovimed Publishers pentru prezenta ediție

ROVIMED PUBLISHERS

Războieni Nr.8/B/17/600031, Bacău, România

Tel.: (+4234) 537 441

Fax.: (+4234) 515 300

e-mail: editura@rovimed.com

www.rovimed.com

CUPRINS

ARGUMENT 5

**CAP. I. METODOLOGIA DIDACTICĂ –
COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A PROCESULUI
INSTRUCTIV – EDUCATIV** 9

I.1. Delimitări conceptuale: metodă, procedeu
didactic, metodologie didactică, strategie
didactică 9

I.2. Relațiile metodelor didactice cu celelalte
componente ale procesului de învățământ 18

I.3. Taxonomia metodelor de învățământ 27

I.4. Funcțiile și trăsăturile caracteristice ale
metodelor de învățământ 37

**CAP. II. METODELE INTERACTIVE, PREMISE
ALE UNUI ÎNVĂȚĂMÂNT ACTIV** 42

II.1. Note definițorii ale metodelor interactive 42

II.2. Descrierea metodelor cu valențe
activizatoare selectate 53

II.3. Noi tendințe în metodologia didactică 82

BIBLIOGRAFIE 107

personalitatea, devenind el însuși un creator în materie articulare a strategiilor, metodelor și procedeelor didactice. Antrenarea permanentă a elevilor la un efort intelectual susținut și înarmarea acestora cu capacitați necesare unei activități de învățare productivă reprezintă modalitatea cea mai eficientă de educare a elevilor în spiritul unei atitudini conștiente și active.

Capitolul I

METODOLOGIA DIDACTICĂ – COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A PROCESULUI INSTRUCTIV EDUCATIV

I.1. Delimitări conceptuale

Supus unei analize progresive, procesul de învățământ este un ansamblu complex de componente integrate organic, riguros organizate, orientat întotdeauna spre o finalitate determinată, subordonat formării unei personalități cerute de nevoile sociale actuale. Concretizarea idealurilor educaționale în comportamente și mentalități nu este posibilă dacă activitatea de predare – învățare nu dispune de un sistem concret de căi și mijloace de înfăptuire.

Metodologia didactică desemnează sistemul metodelor utilizate în procesul de învățământ precum și teoria care stă la baza acestuia. Sunt luate în considerare: natura, funcțiile, clasificarea metodelor de învățământ, precum și caracterizarea, descrierea lor, cu precizarea cerințelor de utilizare.

Metodele de învățământ sunt un element de bază al strategiilor didactice, în strânsă relație cu mijloacele de învățământ și cu modalitățile de grupare a elevilor. De aceea, opțiunea pentru o anumită strategie didactică condiționează utilizarea unor metode de învățământ specifice. Totodată, metodele de învățământ fac parte din condițiile externe ale învățării, care determină eficiența acesteia.

Sarcinile sau strategiile didactice se realizează cu ajutorul metodelor, tehnicielor și procedeelor didactice. Folosirea judicioasă a metodelor are o deosebită importanță pentru reușita activității de la catedră. Pe de altă parte, conținuturile fiecărei discipline și obiectivele pe care și le propune fiecare cadru didactic să le îndeplinească, pretind metode adecvate. Adoptarea și nu adaptarea metodelor de predare ale unor discipline poate conduce la rezultate contradictorii.

Din punct de vedere etimologic, cuvântul *metodă* provine din grecescul *methodos* (*odos* = cale, drum; *metha* = către, spre) și are semnificația de *drum spre..., cale de urmat*” în vederea atingerii unui scop sau mod de urmărire, de căutare a adevărului: „drum care conduce la cunoașterea realității și la transformarea acesteia pe baza

cunoașterii” în opinia lui I. Cerghit (București, 2006, p.64). Metodele de învățământ reprezintă căile folosite în școală de către cadrul didactic în a-i sprijini pe elevi să descopere viața, natura, lumea, lucrurile, știința. Ele sunt totodată mijloace prin care se formează și se dezvoltă pricerile, deprinderile și capacitatele elevilor de a acționa asupra naturii, de a folosi roadele cunoașterii transformând exteriorul în facilități interioare, formându-și caracterul și dezvoltându-și personalitatea.

*Calitatea pedagogică a metodei didactice presupune transformarea acesteia dintr-o **cale de cunoaștere** propusă de către cadrul didactic într-o **cale de învățare** realizată efectiv de la preșcolar, elev, student, în cadrul instruirii formale și nonformale, cu deschideri spre educația permanentă.* (Sorin Cristea, 1998, p. 303)

Cerințele de modernizare și de perfecționare a metodologiei didactice se înscriu pe căile de afirmare sporită a caracterului activ al *metodelor de învățământ*, în aplicarea unor metode cu un pronunțat *caracter formativ*, în valorificarea noilor tehnologii instrucționale (e-learning), întrepătrunderea și suprapunerea *problematizării* asupra fiecărei metode și tehnici de învățare, astfel se reușește să

Cerința principală a educației ce se află într-o continuă dezvoltare, după cum spunea și pedagogul Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă.

Învățarea este o activitate proprie, în special ține seama de efortul depus individual pentru înțelegerea și conștientizarea semnificației științei, nu e mai puțin adevărat faptul că relațiile interpersonale, de grup sunt un factor de nedespărțit apariției și construirii învățării personale și colective.

„Învățarea în grup exercează capacitatea de decizie și de inițiativă, dă o notă mai personală muncii, dar și o complementaritate mai mare aptitudinilor și talentelor, ceea ce asigură o participare mai vie, mai activă, susținută de foarte multe elemente de emulație, de stimulare reciprocă, de cooperare fructuoasă.” (Ioan Cerghit, 1997, p. 54)

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre

mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente. Acest tip de interactivitate determină identificarea subiectului cu situația de învățare în care acesta este antrenat, ceea ce duce la transformarea elevului în stăpânul propriei transformări și formări. „*Metodele interactive urmăresc optimizarea comunicării, observând tendințele inhibitorii care pot apărea în interiorul grupului.*” (Pânișoară, I.O., 2003, p. 140)

Interactivitatea presupune atât cooperarea – definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității – cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun. Ele nu sunt antitetice, ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opozиie cu comportamentul individual.

Îndeplinirea sarcinilor simple, în condițiile în care activitatea de grup este stimulativă, generează un comportament contagios și o stare competitivă. Însă în realizarea unor sarcini complexe, cum ar fi: rezolvarea urma unor probleme, se obțin soluții corecte ce facilitează

În acest mod se dezvoltă capacitațile elevilor de a lucra împreună constituind o componentă benefică vieții și activității lor profesionale viitoare.

Avantajele interacțiunii:

- ✓ în condițiile îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament molipsitor și o competiție acerbă, în rezolvarea sarcinilor complexe cerute, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze variate și multiple;
- ✓ stimulează efortul și productivitatea individului;
- ✓ este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacitați și limite, pentru autoevaluare;

- ✓ există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității;
- ✓ dezvoltă capacitațile elevilor de a lucra împreună - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare;
- ✓ dezvoltă inteligențele multiple, capacitați specifice inteligenței lingvistice (ce implică sensibilitatea de a vorbi și de a scrie; include abilitatea de a folosi efectiv limba pentru a se exprima retoric, poetic și pentru a-și aminti informațiile), inteligenței logice-matematice (ce constă în capacitatea de a analiza logic problemele, de a realiza operații matematice și de a investiga științific sarcinile, de a face deducții), inteligența spațială (care se referă la capacitatea, potențialul de a recunoaște și a folosi patternurile spațiului; capacitatea de a crea reprezentări nu doar vizuale), inteligența interpersonală (capacitatea de a înțelege intențiile, motivațiile, dorințele celorlalți, creând oportunități în munca colectivă), inteligența intrapersonală (capacitatea de autoînțelegere, autoapreciere corectă a propriilor sentimente, motivații, temeri), inteligența naturalistă (care face